

TERVEYDEN EDISTÄMISEN NEUVOTTELUKUNTA

Aika Torstai 5.6.2014 klo 10.00 – 11.30

Paikka Potilashotelli, ravintolan kabinetti, Biokatu 14, Tampere

Läsnä Kunnallisneuvos Antero Saksala, puheenjohtaja
 Professori Leena Koivusilta, Tampereen yliopisto
 PSHP:n hallituksen jäsen Tuukka Liuha, Lempäälä
 Suunnittelupäällikkö Marko Mäkinen, Pirkanmaan liitto
 PSHP:n hallituksen jäsen Tuula Petäkoski-Hult, Lempäälä
 Kaupunginjohtaja Aki Viitasaari, Akaa
 Vt. suunnittelupäällikkö Mika Vuori, Tampere
 Yliääkäri Maarit Varjonen-Toivonen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, esittelijä
 Asiantuntijahoitaja Riitta Salunen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sihteeri
 Tiedottaja Tiina Tanni, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, kutsuttuna

Poissa Hallintoylihoitaja Pirjo Aalto, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
 Toiminnanjohtaja Ulla Harala, Pirkanmaan Sydänpiiri
 Sivistysjohtaja Nina Lehtinen, Lempäälä
 Johtaja Tommi Vasankari, UKK-instituutti
 Uutispäällikkö Timo Ylihärtilä, Alma Aluemedial

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
1	Kokouksen avaus	Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti tervetulleeksi erityisesti sairaanhoitopiiriin tiedottaja Tiina Tannin.	Pj AS
2	Edellisen kokouksen muistio	Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.	Pj AS
3	Asialistan hyväksyminen	Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.	Pj AS
4	"Terveyspuun" tilannekatsaus	<p>Terveyspuun kehittämisen rahoitus on varmistunut edellisen kokouksen jälkeen. Sairaanhoitopiirin johto on luvannut rahoituksen kehittämisrahoista. Virallinen päätös asiasta on tulossa.</p> <p>Jatkokehitettävien ominaisuuksien määrittelyä tarjouspyyntöä varten tehtiin kevään aikana asiantuntijaryhmässä. Terveyspuun teknisestä toteuttamisesta tehtyyn tarjouspyyntöön saatiin viisi vastausta. Kehitettäviä asioita ovat mm. indikaattoritietojen (nimi ja keräämisvuosi) saaminen näkyviin lehden, juuren tai sienet viereen. Juuret ja sienet eivät tällä hetkellä sisällä tietoa, joten tämä on myös jatkokehitettävä asia. Juuret kuvaavat perusterveydenhuollon, sosiaalitoimen, liikuntatoimen ja erikoissairaanhoidon nettokustannuksia. Sienet kuvaavat perusterveydenhuollon avohoidon -, muun hammashuollon kuin hammaslääkärin -, perusterveydenhuollon hammaslääkärin – sekä erikoissairaanhoidon avohoidon käyntejä ja somaattisen erikoissairaanhoidon hoitopäiviä. Lisäksi selvitetään mitä indikaattoritietojen automaattinen päivittäminen SOTKANetistä edellyttää. Tällä hetkellä päivityksen tekee manuaalisesti sairaanhoitopiiriin internet-vastaava. SOTKANetissä oli toukokuun lopussa vuonna 2014 vain muutamia Terveyspuun indikaattoreiden tietoja vuodelta 2013. Esim. keväällä 2013 toteutetun kouluterveyskyselyn tulokset on lähetetty tulokset tilanneisiin kuntiin loppuvuodesta 2013, mutta Sotkanetin kautta ne ovat nähtävissä aikaisintaan loppuvuodesta 2014.</p>	Pj AS ja yl MV-T

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p><u>Keskustelu:</u></p> <p>Tietojen hyödyntämistä hankaloittaa tietokannoista saatavien tietojen jälkeenyjääneisyys. Kouluterveyskyselyn osalta Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (jatkossa THL) on linjannut, että kunnat jotka ostavat kouluterveyskyselyn tulokset saavat oman kunnan tiedot käyttöönsä viiveettä. Sotkanetin kautta ne ovat kaikkien käytettävissä n. 2 vuoden kuluttua kyselystä. Linjauksella on haluttu kannustaa kuntia ostamaan tulokset. THL:lle on annettu asiasta paljon kritiikkiä esim. sähköisen hyvinvointikertomustyökalun kehittämisen yhteydessä, mutta ainakaan toistaiseksi tilanne ei ole muuttunut. Nykyisen käytännön mukaan kunnat eivät saa kaipaamaansa vertailutietoa, koska ostamalla ne saavat käyttöönsä vain oman kunnan aineiston. Keskusteltiin siitä olisiko apua sairaanhoitopiirin hallituksen tai muun vastaavan tahon esityksestä THL:lle.</p> <p>Mänttä-Vilppula ja Parkano eivät osallistuneet vuoden 2013 kouluterveyskyselyyn. Kyselyyn osallistuneet Pirkanmaan alueellisen terveyden edistämisen koordinaation kattavat kunnat ovat ostaneet kouluterveyskyselyn tulokset. Ehdotettiin, että kerätään kunnilta vuoden 2013 tiedot Terveyspuuta varten. Asiasta on jo alustavasti keskusteltu hyvinvointikoordinaattorien kanssa ja siihen palataan seuraavassa hyvinvointikoordinaattorien kokouksessa. Manuaalinen tietojen kerääminen ei kuitenkaan poista valtakunnallista ongelmaa.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Tavoitteena on, että Terveyspuun jatkoehditetty versio olisi käytettävissä tämän vuoden aikana. Kehittämistyötä esitellään neuvottelukunnalle lokakuun kokouksessa.</p>	
5	Kouluterveyskysely 2013: "Pirkanmaalaiset ilon ja huolen aiheet"	<p>YI Maarit Varjonen-Toivonen esitteli koosteen Pirkanmaan kouluterveyskyselyn ilon ja huolen aiheista (liite 1, diat 4 - 10). HUOM! Kokouksessa esitetyistä tuloksista puuttui Pälkäneen lukio, jonka vuoksi diat 8 – 10 on päivitetty lukion tietojen osalta.</p> <p>Diassa 6 on ne 8. ja 9. luokkien ilon ja huolen aiheet, joita ilmoitti vähintään 30 % kyselyyn osallistuneista kunnista. Ilon aiheita vuoden 2011 kyselyyn verrattuna oli mm. lisääntynyt tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin ja humalajuomisen vähentyminen. Huolen aiheita oli erityisesti koululounaan päivittäisen syömisen vähentyminen ja koululääkärin vastaanotolle pääsyn kokeminen vaikeammaksi. Myös huumekekeilut lisääntyivät.</p> <p>Lukion 1. ja 2. luokilla vastaajia oli 17:sta Pirkanmaan alueellisen terveyden edistämisen koordinaation kattavista 24 kunnasta. Diaan 7 on koottu ne ilon ja huolen aiheet, joita raportoiti vähintään 30 % kyselyyn osallistuneista kunnista. Ilon aiheita on huomattavasti enemmän kuin huolen aiheita. Esim. Tampe-</p>	YI MV-T

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p>reella ei ollut kriteerit täyttäviä huolenaiheiden lisääntymisiä. Koulun työolosuhteisiin liittyviä ilon aiheita oli paljon. Huolenaiheita oli mm. ylipainoisten lisääntyminen ja perheen yhteisen aterioinnin vähentyminen.</p> <p>Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. luokkien kyselyn tulokset saatiin vain kolmesta kunnasta. Tulokset on koottu diaan 8 siltä osin kuin raportoijia oli vähintään 2/3 tiedot antaneista kunnista. Päivittäinen tupakointi vähentyi kaikissa. Huolenaiheita oli enemmän kuin samanikäisillä lukiolaisilla. Esim. fyysistä uhkaa koettiin aiempaa yleisemmin.</p> <p>Diassa 9 on koottu 8. ja 9. luokan ilonaiheiden perusteella vastaavat tiedot lukion ja ammatillisten oppilaitosten vastauksista. Dioihin kokoomakriteerien perusteella kerättyjä huolenaiheita oli eniten ammatillisen oppilaitoksen kyselyssä. Diassa 10 on ammatillisen oppilaitoksen huolenaiheiden pohjalta koottu vastaavat tiedot myös 8. ja 9. luokan – sekä lukion kyselystä. Yhteenvedossa nousee erityisiksi ilonaiheeksi mm. humalajuomisen väheneminen kaikilla koulutusasteilla.</p> <p><u>Keskustelu:</u></p> <p>Yläkouluikäisillä on huolestuttavaa kouluaterian huono syöminen. Se ei välttämättä johdu kouluruuan laadusta. Kouluruokailuun osallistumista saattaa selittää koulun sijainti. Aiemmissä kouluruokailua selvittäneissä tutkimuksissa on todettu, että kaupunkikouluissa kouluruokailuun osallistutaan huonommin kuin maaseutukouluissa. Kaupungeissa voivat myös nuorison ulkonäköseikat ja erikoisruokavaliot nousta ruokailukäyttäytymistä selittäviksi tekijöiksi. Olisi mielenkiintoista selvittää kuinka moni jättää kokonaan lounaan väliin vai korvataanko se pelkällä coca colalla tms. Keskustelussa todettiin, että koulu-terveyskyselyn kouluruokailuosio koostuu usean kysymyksen patteristosta, joita kaikkia ei raportoida esim. Sotkanetissa. Kunta saa näistä arvokasta tietoa. Positiivista kyselytutkimuksen tuloksissa on perheen yhteisen aterioinnin ja hampaiden harjaamisen lisääntyminen. Tuloksissa näkyy perhekeskeisyyden lisääntyminen.</p> <p>Yhteenvedot on saatu hyvinvointikoordinaattoreiden kautta suoraan THL:n kunnille toimittaman aineiston teksteistä, eikä tiedoista käy tarkemmin selville onko tulosten yhteenvedossa käytetty vastausten ääripäitä tai mitä vastausvaihtoehtoja on yhdistetty keskenään.</p> <p>Ammatillisten oppilaitosten vastauksista tehtyyn yhteenvetoon pitää suhtautua varauksella, koska vastaajia on vain kolmesta kunnasta. Tästä kyselystä ei selviä liittykö fyysisen uhan kokemisen lisääntyminen kouluun vai muuhun elämään.</p> <p>Hyvinvointikoordinaattorien mukaan tuloksia on nyt käsitelty kunnissa tarkemmin kuin vuonna 2011. Hyvinvointiryhmät ovat käsitelleet niitä lähes kaikissa kunnissa. Hyvinvointiryhmässä</p>	

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p>on esim. Akaassa toimialajohtajatasoisia henkilöitä, joilla on mahdollisuus viedä asioita eteenpäin käytännön toimintapolitiikkaan ja toimintatapoihin.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Tavoitteena on, että ammattioppilaitokset osallistuisivat jatkossa kyselyyn paremmin. Neuvottelukunnan roolina on viedä viestiä eteenpäin kyselyyn osallistumisen ja tulosten analysoinnin merkityksestä niin kunnissa kuin oppilaitoksissa.</p>	
6	<p>Pirkanmaan alueellinen terveysliikuntasuunnitelma</p> <ul style="list-style-type: none">• Yhteenveto kuntakierrokselta ja toimeenpano• Tiedottaminen	<p>Pirkanmaan alueellinen terveysliikuntasuunnitelma on 16.6.2014 sairaanhoitopiirin hallituksen käsiteltävänä. Terveysliikuntasuunnitelman toimeenpano on myös yksi alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteistä tänä vuonna (liite 1, dia 11). Keväällä toteutettiin kuntakierros, jossa Hämeen Liikunnan ja Urheilun (jatkossa HLU) sekä UKK-instituutin edustajat yhdessä yl Maarit Varjonen-Toivosen kanssa kiersivät alueellisen terveyden edistämisen koordinaation kattavat 24 kuntaa. Tilaisuuksissa esiteltiin terveysliikuntasuunnitelma ja läsnäolijat miettivät työpajoissa mitkä ovat heidän oman kuntansa väestön fyysisen aktiivisuuden lisäämisen haasteet ja miten ne pitäisi ratkaista (dia 17). Tilaisuuksissa oli 379 osallistujaa (dia 13) edustaen kunnan kaikkia toimialoja, järjestöjä, seuroja, kolmatta sektoria ja yksityissektoria. Tilaisuuksia oli yhteensä 21, koska kolme tilaisuutta järjestettiin kahden kunnan yhteisenä. Tilaisuuksiin oli kutsuttu myös paikallislehtien edustajia ja paikallislehdissä on ollut kirjoituksia aiheesta.</p> <p>Pirkanmaan alueellisessa terveysliikuntasuunnitelmassa keskeistä ovat ikäryhmittäiset ja soveltavaa liikuntaa koskevat taulukot. Niihin on koottu esimerkkejä fyysisen aktiivisuuden lisäämisen konkreettisista tavoitteista, toimenpiteistä, vastuutahtoista ja seurannasta. Taulukosta ja kuntakierroksen työpajojen yhteenvedoista löytyy esimerkkejä siitä miten hyvinvointikertomuksen painopisteitä voi viedä osaksi kuntien talous- ja toimintasuunnittelua eri toimialoilla fyysisen aktiivisuuden lisäämisen keinoin. Esimerkiksi tekninen toimi voi tukea ikäihmisten kotona asumista työstämällä työttömien yhdistyksen kanssa penkkejä kevyen liikenteen väylille ja puistoihin.</p> <p>Alueellisen terveysliikuntasuunnitelman tultua hyväksytyksi sairaanhoitopiirin hallituksessa se julkaistaan sairaanhoitopiirin, UKK-instituutin sekä HLU:n verkkosivuilla. HLU on saanut Likesiltä (Liikunnan ja kansanterveyden edistämistätiö) hankerahaa ensin vuodeksi ja käytännössä yhteensä kolmeksi vuodeksi Pirkanmaan alueellisen terveysliikuntasuunnitelman toimeenpanon tukemiseen. Hankerahalla palkataan liikuntalan ammattilainen kuntien hyvinvointiryhmien tueksi. Hanke-työntekijä ei maksa kunnille mitään. Tarkoitus on, että terveysliikuntasuunnitelmasta valitaan 4-5 painopistettä, joita lähde-tään viemään koko alueella eteenpäin projektityöntekijän tuella. Esiin on nostettu esim. liikuntaresepti ja liikuntaneuvonnan kehittäminen kunnan eri toimialojen yhteistyönä. Lokakuun</p>	YI MVT

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p>alussa järjestetään työseminaari, jossa mietitään miten konkreettisesti lähdetään liikkeelle.</p> <p><u>Keskustelu:</u></p> <p>Sairaanhoitopiirin tiedottaja Tiina Tanni oli kutsuttu kokoukseen, koska terveystuennasuunnitelman toimeenpano sisältää paljon tiedottamiseen liittyviä asioita. Keskustelussa todettiin, että Terveystuennasuunnitelman lisäksi myös Terveyspuu on syytä saada kuntalaisten tietoisuuteen.</p> <p>Tiina Tanni korosti pitkäjänteisen tiedottamisen merkitystä, tiedottamissuunnitelman tekemistä, kohderyhmien määrittämistä ja viestinnän suuntaamista kohderyhmittäin. Todettiin, että hyvinvointiryhmät ovat tärkeitä tiedon levittämisessä kunnan eri toimialoille ja väestölle. Sekä Terveyspuussa että alueellisessa terveystuennasuunnitelmassa on aiheita, jotka tulisi saada tavallisten kuntalaisten tietoisuuteen. Kuntalaisia tavoittaa parhaiten paikallismedia, jota onkin jo hyödynnetty terveystuennasuunnitelman osalta.</p> <p>Pirkanmaan sairaanhoitopiiri voi olla viestinnän tukena esim. tuottamalla materiaalipaketteja, tiedotepohjia tai työkaluja, joita kunta voi käyttää omassa paikallisessa levityksessä. Sairaanhoitopiiri voi myös antaa medialle johonkin ajankohtaiseen teemaan kytketyn tiedotteen. Esim. liikuntasuosittukset voisivat olla tällainen aihe. Sairaanhoitopiirin hallituksen kokouksista tehdään aina mediatiedote, mutta asialistalla olevista muista asioista riippuu mitkä aiheet ylittävät uutiskynnyksen. Vielä ei tiedetä mitä muita ajankohtaisia asioita käsitellään 16.6.2014 olevassa hallituksen kokouksessa. Valtakunnallinen liikunnan teemaviikko voi myös tuoda aiheen ajankohtaiseksi. Keskustelussa toivottiin että alueellisesta terveystuennasuunnitelmasta tiedottaminen ei jäisi hallituksen kokoustiedotteen varaan, vaan siitä järjestettäisiin oma tiedotustilaisuus. Heinäkuu on usein uutisköyhää aikaa, jolloin asioita voisi olla helpompi saada julkisuuteen.</p> <p>Tiina Tanni ehdotti, että tehtäisiin tiedottamissuunnitelma asioista mitä on tarpeen nostaa esille, kenelle mitäkin tiedotetaan ja mitkä ovat tiedottamisen kärjet ja ajankohdat.</p> <p>Yksi osa tiedottamista on sidosryhmien kanssa tehtävät työpajat, joissa vastuuta siirretään suunnitelmaa valmistaneelta taholta toteuttaville tahoille. Tällainen on esim. 1.10.2014 järjestettävä työpaja, johon kutsutaan alueellisen terveystuennasuunnitelman työstäneen ison työryhmän lisäksi kuntien hyvinvointiryhmät ja terveyskeskuksista fysioterapian edustajat. Myös urheilujärjestöjä toivottiin mukaan. Työseminaarissa niitä edustaa urheiluseurojen kattojärjestö HLU. Kunnissa urheiluseurat ovat keskeisiä toimijoita ja ne otetaan mukaan kunta-kohtaisissa kokouksissa ja tapahtumissa. Sairaanhoitopiirin koulutuspalvelut järjestää 28.8.2014 kaikille avoimen terveyden edistämisen alueellisen koulutuspäivän, jossa myös alu-</p>	

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p>eellinen terveystiliikuntasuunnitelma ja kuntacase sen soveltamisesta on yhtenä aiheena.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Sovittiin että Terveysten edistämisen neuvottelukunnan puheenjohtaja, Tiina Tanni, Maarit sekä HLU:n ja UKK-instituutin edustajat miettivät miten medialle suunnatun tilaisuuden järjestämisessä edetään.</p>	
7	<p>Muut mahdolliset asiat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Syksyn 2014 kokoukset • TerPs2 -hankkeen päätösseminaari Oulu 3.9.2014 • Terveysten edistämisen koordinaatio PSHP:n tuottamassa erikoissairaanhoidossa 	<p>Terveysten edistämisen neuvottelukunnan kokoukset syksyllä ovat</p> <p>torstai 9.10.2014 klo 9.00 – 11.00 ja tiistai 25.11.2014 klo 9.00 -11.00</p> <p>TerPS2 -hankkeen päätösseminaari on Oulussa ns. Lasaretissa 3.9.2014. Kyseessä on kokopäivän tilaisuus, ohjelma on valmistumassa ja se lähetetään myöhemmin neuvottelukunnalle.</p> <p>Terveysten edistämisen alueellinen koordinaatio koskee myös PSHP:ssa tapahtuvaa erikoissairaanhoitoa. Sen ytimenä on STESO-standardien (Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot) käyttöönotto. Kokouksessa jaettiin taulukko, jossa on STESO-standardien käyttöönottoa suunniteltu savuttomuuden näkökulmasta. Sairaanhoitopiirissä on vuonna 2009 valmistunut savuttomuus- toimintaohjelma, jota ollaan nyt päivittämässä. Sairaanhoitopiirin alueelle on jo lisätty päivitettyjä savuttoman sairaalan kylttejä. Haasteena on saada tupakointi vähenemään ja siirtymään merkityille paikoille. Henkilökunnassa tupakoivia on arvion mukaan keskimääräistä vähemmän, mutta tupakointi on näkyvää. Työaikana tupakointi on mahdollista kieltää ja se onkin periaatteessa kiellettyä, mutta kieltoa ei valvota. Sairaanhoitopiirin hallitus on oletettavasti jo savuton.</p> <p>Tuula Petäkoski-Hult oli saanut VTT:ltä kysymyksen olisiko neuvottelukunta kiinnostunut katsomaan panoraamaesityksen synnytykseen valmentautumisesta. Kyseessä on uudenlainen esitystapa, josta voidaan ottaa oppia, vaikkei aihe suoraan liitykään neuvottelukunnassa käsiteltäviin asioihin. Sovittiin, että esitys voidaan katsoa seuraavassa kokouksessa.</p>	Pj AS ja yl MV-T
8	Kokouksen päättäminen	Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.23.	Pj AS

LIITTEET Liite 1 Kokouksen alustusdiat, MVT

JAKELU Terveysten edistämisen neuvottelukunnan jäsenet
Tiina Tanni
Teija Kvist-Sulin, Anita Niemelä